

Autors Jordi Bover i Salvadó, M. Antònia Julià i Berruezo, Montserrat Serra Figueras
TERMCAT, Centre de Terminologia
jbover@termcat.net majulia@termcat.net mserra@termcat.net

El paper de l'especialista en l'elaboració d'obres terminològiques

Contràriament al que sovint es pensa, la intervenció d'experts d'un determinat àmbit d'especialitat en el treball terminològic sistemàtic és fonamental. L'especialista participa en pràcticament totes les fases d'elaboració d'una obra terminològica, des de la mateixa delimitació conceptual fins a la difusió un cop acabada. La simbiosi entre terminòlegs i especialistes és la millor garantia d'un treball terminològic de qualitat.

Un **treball terminològic sistemàtic** o **sectorial** és un treball de recerca, monolingüe o plurilingüe, sobre el conjunt de temes d'un domini o d'un subdomini d'especialitat que pren forma de lèxic, diccionari, glossari, etc. i que s'elabora per a uns destinataris determinats i d'acord amb un mètode de treball establert.

Un **terminòleg** és un lingüista especialitzat en el treball amb paraules o sintagmes contextualitzats en un domini d'especialitat concret.

Un **especialista** és una persona experta en un camp determinat i que té un paper d'informador, consultor o validador en alguna fase del treball terminològic.

Quan les persones que treballem al TERMCAT hem d'explicar què hi fem a la gent que no coneix el centre, la primera cosa que se'ns acut, perquè és molt gràfica i sobretot molt palpable, molt *física*, és que al TERMCAT es fan diccionaris, vocabularis i tota mena de reculls de paraules tècniques. I aleshores ja els ve la imatge al cap: el lingüista o, segons la denominació més tradicional, el filòleg —perquè això dels diccionaris és una cosa de la llengua— assegut en una taula plena de papers i de llibres, llegint i pensant i escrivint paraules i definicions en una fitxa de cartolina.

Aquesta imatge, com ja es pot intuir, no respon a la realitat. Com tampoc respon a la realitat una altra imatge típica, la del savi químic o geògraf que, quan s'ha jubilat de la càtedra, es decideix a aplegar en forma de diccionari tot el seu saber i la seva experiència en la matèria. No, un diccionari terminològic o qualsevol altre tipus de recull de termes és per definició un treball conjunt entre terminòlegs i especialistes. D'una banda, el terminòleg, per molt que es documenti, no coneix prou l'àmbit d'especialitat ni l'ús de les denominacions, no ha hagut de parlar o d'escriure mai professionalment d'aquesta matèria. D'altra banda, l'especialista, com a veritable usuari de la terminologia, que la necessita per comunicar-se professionalment amb els seus col·legues o amb el públic més general, per a la divulgació de la seva matèria, no té la pràctica de la codificació lingüística del seu missatge, no està avesat a manejar les eines de recollida, descripció, tractament i presentació d'informacions terminològiques. És a dir, que l'un i l'altre es necessiten, ens necessitem.

És clar que un treball conjunt no vol dir un treball estrictament a mitges. El repartiment de feines i responsabilitats depèn del tipus de treball terminològic, i diríem que cada diccionari és un cas individual i únic. La tipologia comprèn des de l'obra iniciada (*definida i pensada*) per un especialista (parlem en genèric, tant pot ser un com diversos) en què el terminòleg (igualment en genèric) fa una revisió més o menys formal, o en què el terminòleg fa un assessorament des del principi de tot el procés, fins al treball iniciat per un terminòleg en què l'especialista revisa conceptualment un grup de termes, tota una subàrea temàtica, tot un diccionari en una lectura final, les denominacions en una llengua d'equivalència, o coordina tot un equip d'especialistes i assumeix la responsabilitat del contingut nocional del diccionari.

En aquest article ens centrarem —perquè seria massa llarg parlar de tots els casos possibles— en un treball terminològic sistemàtic elaborat per terminòlegs amb l'assessorament d'especialistes, és a dir, un treball en què hi ha un terminòleg que és el responsable d'iniciar, desenvolupar, coordinar i acabar aquest treball amb la màxima qualitat possible. Per tant, a la taula de la imatge de més amunt hi hem d'afegir un ordinador amb una base de dades terminològiques i una altra base de dades amb noms de persones i d'organismes, telèfons, adreces electròniques i agenda de reunions. No volem explicar aquí pas per pas com es fa un diccionari terminològic però sí que, seguint-ne l'esquema cronològic d'elaboració, volem mostrar quan, com i per què hi intervé un especialista. Aquest esquema és aplicable a qualsevol treball terminològic; pot variar, això sí, l'actor principal de cada tasca. Per exemple, en el cas que exposarem, és el terminòleg qui fa el buidatge de termes, però en el cas d'un treball d'autor, seria ell mateix com a especialista qui duria a terme aquesta feina.

I tot això, en el cas del TERMCAT, cal situar-ho en un context de normalització lingüística, és a dir, que la funció última dels nostres treballs terminològics és sempre prescriptiva, més que no pas descriptiva. Hi ha una tria de formes recomanables i rebutjables, amb l'objectiu d'orientar el parlant sobre l'ús de la llengua, una tria que es basa en decisions que prenen uns organismes autoritzats, l'Institut d'Estudis Catalans, per a la llengua general, i el Consell Supervisor,¹ per a la terminologia.

La posada en marxa d'un projecte terminològic determinat requereix tractar uns punts previs sense la concreció dels quals aquest no es podria desenvolupar amb un mínim de rigor.

Abans que res, cal delimitar els objectius del treball, és a dir, d'una banda, definir el tema i la perspectiva amb què s'ha d'enfocar i les informacions que volem que inclogui (si hi haurà definicions, equivalents, en quines llengües...); i de l'altra, descriure els destinataris a qui s'adreça (molt o poc especialitzats, intermediaris lingüístics...). A continuació, establim un pla de treball amb un calendari, que dependrà, a més de l'extensió i l'abast del projecte, dels recursos humans i materials de què disposem per dur-lo a terme.

Seguidament, ens caldrà conèixer la realitat organitzativa i lingüística del medi professional en què la temàtica en qüestió es crea o s'utilitza. Això s'aconsegueix amb el que anomenem una *recerca institucional*, és a dir, una recerca d'informació de les organitzacions vinculades a un àmbit d'especialitat: universitats, gremis, associacions professionals, departaments de l'administració, federacions esportives, centres d'ensenyament i de recerca, etc. Conèixer quines institucions hi ha i quina importància tenen en aquest àmbit ens permetrà, sobretot, trobar especialistes, ja sigui per treballar terme a terme, ja sigui per fer una lectura global del treball. Perquè treballar amb especialistes d'institucions de referència en el sector dóna prestigi al nostre treball, i també ens permet organitzar una difusió més eficaç de la terminologia elaborada, o, fins i tot, trobar patrocinadors per a l'edició, si escau.

Preparació del treball

1. El Consell Supervisor, integrat per membres del TERMCAT i de l'Institut d'Estudis Catalans, és l'organisme que s'ocupa de la normalització de neologismes terminològics en llengua catalana.

El procés de recerca terminològica sistemàtica

L'especialista

I com hauria de ser aquest especialista que treballarà braç a braç amb el terminòleg? L'especialista ideal és una persona amb autoritat intel·lectual i experiència pràctica, que té voluntat i capacitat de comunicar els seus coneixements, que els actualitza permanentment, que sap treballar en equip, que té disponibilitat, que és tolerant amb els errors o les discrepàncies, que és flexible (obert a possibles replantejaments del treball en curs, a nous sistemes de treball, etc.), i que té competència i una certa sensibilitat lingüístiques.

La coneixença sobre el medi professional que la recerca institucional ens ha proporcionat permet seleccionar bé els especialistes que ens assessoraran el treball. Però, quants especialistes necessitem? D'entrada podem dir que és pràcticament impossible que un sol especialista tingui tots els coneixements d'un camp d'especialitat, ni que sigui d'un camp molt concret, sobretot en dominis interdisciplinaris. Altra vegada, depenent del tipus de treball que hem de fer, amb definicions o no, amb equivalències en moltes llengües, més breu o més extens, necessitarem comptar amb més o menys especialistes.

Si es tracta d'un treball breu i molt específic d'un domini, potser en tindrem prou amb un bon especialista i alguns assessors puntuals. Per a treballs més extensos, o poc extensos però de temàtica multidisciplinària, necessitarem almenys un especialista per a cada subàrea. En treballs més complexos, amb diverses llengües d'equivalència, a més d'especialistes específics per a cada subàrea, és preferible de comptar amb un especialista generalista que actuï, a més, de coordinador conceptual del treball.

Per exemple, un únic especialista va assessorar el *Lèxic d'indústria bàsica i productes metàl·lics*,² perquè tractava un àmbit temàticament compacte i no contenia definicions. En canvi, en el *Diccionari de geografia física*³ cadascuna de les cinc grans àrees de l'arbre de camp (climatologia, hidrologia, biogeografia, ciència del sòl i geomorfologia) va ser revisada per un especialista diferent i, a més, dos d'aquests especialistes van fer la revisió global del diccionari.

Un cop definit l'equip de treball, que formaran terminòlegs i especialistes, caldrà determinar l'estratègia de treball i els canals de comunicació que s'utilitzaran. Segurament el correu electrònic ens servirà per convocar reunions o també per resoldre dubtes puntuals, però en altres casos, com ara consultes més complexes, potser és millor fer servir el telèfon o reunir-se. Així mateix, és convenient concretar aspectes de gestió com ara la manera de fer arribar el material per revisar als especialistes, el tipus d'anotacions o consultes que hi inclourem, la intervenció que hi hauran de fer, on ens reunirem per comentar els blocs temàtics, com resoldrem les discrepàncies entre dos especialistes que revisen el mateix grup de termes, etc.

El següent pas és la recerca d'informació. De primer, el terminòleg ha d'endinsar-se en el camp temàtic i fer-se'n una idea general, i després ha de tenir informació sobre la documentació disponible sobre el tema, tant des del punt de vista de les recerques terminològiques que ja hi pugui haver en aquest camp

2. TERMCAT, Centre de Terminologia. *Lèxic d'indústria bàsica i productes metàl·lics*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1998. (La Indústria a Catalunya)

3. TERMCAT, Centre de Terminologia. *Diccionari de geografia física*. Barcelona: TERMCAT, Centre de Terminologia, 2003.

o en camps afins, com de les obres més representatives que puguin servir de font d'informació sobre els continguts, o de la documentació més adequada per extreure'n els termes en l'operació de buidatge.

Per conèixer la documentació sobre el tema, un documentalista duu a terme una recerca documental a partir de la definició del treball feta pel terminòleg. Per exemple, per elaborar un vocabulari que es proposi recollir denominacions equivalents en francès i anglès necessitem que la recerca documental ens proporcioni obres de consulta en aquestes llengües. La primera tasca que encomanarem a un especialista és precisament que revisi la recerca documental: si hi ha les obres bàsiques de la disciplina, quines són, què ens hem deixat, quines obres no cal que hi siguin perquè ja estan superades, quines són les que aporten enfocaments més innovadors, si hi ha alguna obra de síntesi que sigui clara i entenedora, etc.

L'arbre de camp

La feina conjunta entre terminòleg i especialista comença pròpiament amb l'elaboració de l'arbre de camp, que consisteix a representar les grans branques o apartats en què cada especialitat s'organitza per aconseguir una estructuració del domini de treball que reflecteixi les relacions entre les nocions del sistema.

Un arbre de camp no és una finalitat sinó una eina de treball. Fa les funcions de delimitació de l'àrea de treball, de control de la pertinència de termes, permet la classificació temàtica dels termes en subàrees i el treball per àrees, fa de suport en la redacció de definicions, fa de control de la intervenció d'especialistes i permet la recuperació d'informació per blocs temàtics.

L'arbre de camp generalment el comença elaborant el terminòleg que, ajudat d'alguns recursos com ara tesaurus, índexs temàtics de manuals, programes de formació (per exemple, universitaris), enciclopèdies, etc., fa una primera proposta. L'especialista pot donar prèviament al terminòleg algunes idees o pautes, per exemple, d'acord amb nous corrents en el domini en qüestió, pot destacar algun aspecte interessant o que pugui ser un eix vertebrador. Davant d'una proposta d'arbre de camp feta per un terminòleg, l'especialista ha de dir si l'enfocament és el correcte, si estan ben estructurades les subàrees, si hi falta alguna branca, si cal fer més subdivisions, etc.

A partir d'aquestes observacions o aportacions de l'especialista, el terminòleg torna a treballar en l'arbre de camp per tenir-ne una nova versió, que haurà de ser revisada de nou per l'especialista. Hi haurà algun altre vaivé fins que no considerem que l'arbre és prou adequat per començar la fase de treball següent (el buidatge de termes), la qual cosa no vol dir que l'arbre ja estigui tancat, sinó que molt probablement experimentarà modificacions al llarg del procés d'elaboració, i s'anirà ajustant a mesura que anem aprofundint en el camp de treball.

Per exemple, el primer arbre de camp del *Diccionari de trànsit*⁴ contenia una subàrea anomenada *Sinistralitat* (de connotacions molt negatives) per incloure tota la terminologia relativa als accidents de trànsit (els tipus d'accidents, les causes, l'assistència, etc.), i una altra subàrea anomenada *Educació viària*. L'aportació dels especialistes va permetre capgirar l'enfocament del treball i

4. TERMCAT, Centre de Terminologia. *Diccionari de trànsit*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana: TERMCAT, Centre de Terminologia, 2000.

centrar-lo en la seguretat viària com a eix conceptual, de manera que es va crear una subàrea *Seguretat viària* que incloïa l'educació viària (que evita els accidents) i els accidents de trànsit. Els especialistes també van suggerir d'afegir una subàrea *Usuaris* (Tipologia i Comportament) perquè les noves tendències d'aquest àmbit d'especialitat proposen de bandejar la idea que els vehicles són els únics protagonistes del trànsit: s'ha de fer èmfasi en els conductors, al costat, és clar, dels vianants, els ciclistes, els passatgers de l'autobús, etc.

Elaboració del treball

El buidatge

Considerem el buidatge com la primera fase en l'elaboració d'un diccionari. Aquesta part del treball terminològic comprèn l'extracció i registre de les dades terminològiques a partir de l'anàlisi del corpus de documents escrits i orals que hagin estat aplegats en la recerca documental de què ja hem parlat.

El procés de buidatge consisteix a reconèixer en els textos les denominacions que corresponen a un concepte, i a seleccionar aquelles que representin nocions pròpies de l'àrea sobre la qual es treballa i que siguin pertinents segons els objectius del treball, d'acord amb la classificació temàtica establerta en l'arbre de camp. També inclou la identificació i la recollida d'altres informacions pertinents relatives als conceptes, com ara possibles definicions, contextos o indicatius d'ús.

En aquesta etapa l'assessorament de l'especialista és essencial. En primer lloc, la seva opinió fonamentada orienta la tria de les obres que constituïran el corpus de buidatge i, dintre d'aquesta selecció, permet establir un criteri de prioritat d'ús en funció de l'interès o el rigor temàtic de cada obra.

En segon lloc, l'especialista és qui valida l'existència real i l'adequació de les unitats terminològiques identificades i aïllades a partir del corpus de buidatge. La seva competència en la matèria és l'element més segur per reconèixer els termes, especialment en àrees molt especialitzades o en dominis capdavanters. Per exemple, per decidir que *ampolla de vidre* o *ampolla de llet* són segments que no constitueixen un terme, mentre que *ampolla mercurial* és un terme d'arqueologia o *ampolla de Klein* és un terme de matemàtiques.

Finalment, l'expertesa de l'especialista resulta bàsica per donar consistència a la selecció de termes i garanteix que la nomenclatura de l'obra sigui exhaustiva, coherent, adequada i pertinent, d'acord amb els criteris de pertinència definits.

La compleció

Un cop es dona per tancat el buidatge, comença la compleció de dades. Durant aquesta fase del treball terminològic, s'omplen els buits d'informació que hagin pogut quedar de la fase anterior i s'estructuren les dades relatives als termes que formaran part del diccionari (per exemple, s'elaboren definicions a partir de contextos, s'estableixen les relacions de sinonímia, es busquen els termes desenvolupats corresponents a sigles, etc.).

Malgrat que aquesta sigui una tasca executada sobretot pels terminòlegs, mitjançant la consulta d'obres de referència especialitzades o d'obres terminològiques, el contacte amb els especialistes no s'interromp en cap moment. Sovint els aclariments puntuals d'una persona experta ajuden a desfer confusions conceptuals que aturarien aquesta feina de compleció o generarien imprecisions en la definició d'algun terme.

La revisió temàtica

En el moment que s'ha completat el conjunt d'informacions que inclourà cada

article del diccionari, comença la fase de revisió de l'obra. Primerament, cal fer-ne una revisió temàtica, que consisteix a examinar el conjunt de termes seguint l'agrupació temàtica definida per l'arbre de camp. En aquesta etapa el treball en col·laboració amb els especialistes té com a objectius dur a terme una revisió qualificada del contingut del diccionari i assegurar l'homogeneïtat i l'equilibri de la informació recollida.

La concreció pràctica d'aquest treball conjunt es tradueix en intervencions de diferents tipus. Per exemple, si l'obra conté definicions, en aquest punt les observacions de l'especialista solen contribuir a definir més precisament els conceptes; és habitual que aquest posi per escrit observacions o suggeriments que el terminòleg incorpora a la definició ja existent o que adapta per convertir-los en una nova definició ajustada als estàndards terminològics.

Un altre dels aspectes en què intervé l'especialista és la validació de les relacions de sinonímia entre els termes, que el terminòleg ha proposat d'acord amb les dades obtingudes durant les fases de buidatge i de compleció. Encara que en el treball terminològic és recomanable reduir la sinonímia, és molt difícil eliminar-la totalment. Aquesta situació es dona tant en àrees capdavanteres, sotmeses a fluctuació denominativa i a inestabilitat conceptual (per exemple, noves tecnologies o recerca biomèdica), com en àrees tradicionalment conreades en el nostre país, en què hi ha hagut un intens flux d'intercanvi amb la llengua general (per exemple, en geografia física, els termes *cascada*, *salt d'aigua* o *sallent*).

Per tant, en els productes terminològics cal presentar les relacions de sinonímia d'una manera explícita i clara, amb solucions terminològiques viables i ajustades a la realitat de l'àrea de coneixement en què estem treballant. En aquest punt, l'assessorament dels especialistes torna a ser cabdal per assegurar l'adequació òptima dels termes als usos actuals del seu àmbit d'especialitat.

Per exemple, en el cas dels termes *vacuna* i *vaccí*, tots dos normatius, els professionals de les ciències de la salut es manifesten a favor de prioritzar la forma *vacuna*, que dona lloc a termes com *vacunar*, *vacunació*, *vacuna inactivada*, *vacuna recombinant* o *vacuna triple vírica*.

La normalització

Un cop acabada aquesta revisió temàtica el terminòleg té la tasca de detectar els termes susceptibles de seguir un procés de normalització. És el cas dels conceptes que es denominen per mitjà d'una forma pròpia d'una altra llengua (com ara *call for papers*), o es difonen amb una forma poc adequada (**índex de confort* per *índex de xafogor*), o responen a noves realitats (com ara *glocalització*) o a conceptes que fins al moment no havia calgut denominar en català (com ara algunes espècies d'animals exòtics), o en què no hi ha acord a utilitzar una sola forma per a cada concepte diferent (com en la concurrència de les formes *ciber-*, *info-*, *digital*, *electrònic*, *en línia* o *virtual* per crear neologismes relacionats amb Internet).

Perquè el Consell Supervisor, com a organisme encarregat de la normalització de neologismes terminològics en llengua catalana, pugui establir quina és la denominació més adequada cal fer un estudi previ, en què es valorin aspectes lingüístics (que les formes que s'aproven siguin adequades a la morfologia, fonètica i sintaxi catalanes), terminològics (que els nous termes responguin a conceptes clarament establerts, que no designin ja altres realitats, etc.) i sociolingüístics (que els experts els considerin adequats al seu àmbit d'especialitat i als usos que se'n fa habitualment). És evident, doncs, que per determinar els

aspectes terminològics i sociolingüístics la informació que aporten els especialistes i també el seu parer són bàsics. A fi que els termes normalitzats es puguin utilitzar amb tota garantia en els àmbits especialitzats que els són propis i en els textos de divulgació científica o tècnica cal que les decisions siguin tan consensuades entre especialistes i lingüistes com sigui possible.

Per exemple, amb motiu de la segona edició del *Diccionari de la societat de la informació*,⁵ el terme *intrús -a*, aprovat inicialment com a alternativa a *hacker*, va ser reconsiderat a petició dels especialistes, que entenien que no era una alternativa semànticament adequada. Així, la definició original ('persona que s'introdueix de forma il·legal en un sistema de seguretat informàtic per demostrar-ne la vulnerabilitat i exhibir les seves habilitats') es va modificar sensiblement d'acord amb les indicacions dels especialistes ('persona apassionada per la informàtica, que té un gran coneixement de les xarxes i els sistemes informàtics i un viu interès per explorar-ne les característiques i per posar a prova les seves habilitats en aquest àmbit') i, conseqüentment, es va preferir l'alternativa *furoner -a*, semànticament més motivada (en llengua general, és equivalent a *tafaner*), en sinonímia amb el manlleu anglès, tenint en compte la implantació d'aquest.

En el cas que calgui normalitzar un grup de termes significatiu d'un mateix àmbit del diccionari, és interessant de reunir diversos especialistes en una sessió de normalització, a fi d'assegurar un tractament conjunt i sistemàtic dels termes.⁶

La revisió global

Acabat aquest procés, un dels especialistes, de vegades més d'un o, si escau, l'especialista que ha actuat de coordinador conceptual, duran a terme una revisió alfabètica global des d'un punt de vista nocional dels termes del diccionari, que servirà per donar coherència global al contingut de l'obra i que es complementarà amb la revisió que en farà el terminòleg paral·lelament.

És en aquest moment que l'especialista es pot adonar de possibles omissions a les entrades o de contradiccions a les definicions i també pot ajudar el terminòleg a confirmar o desmentir els dubtes conceptuals que li hagi generat la seva lectura del diccionari.

Per exemple, a la revisió final del *Diccionari de geografia física*⁷ el terminòleg es troba que estan entrats *gel* i *glaç* com a sinònims absoluts, però que a les definicions d'altres termes s'utilitza aleatòriament l'una o l'altra denominació. La sospita del terminòleg que aquest ús aleatori pugui amagar un matís conceptual entre els dos termes és desmentida per l'especialista. Per tant, com que és aconsellable utilitzar a les definicions i les notes sempre la mateixa forma, el terminòleg farà les esmenes que calgui perquè hi aparegui sempre la mateixa, en aquest cas *gel*, que és la denominació que en el diccionari conté totes les informacions pel fet de ser la primera alfabèticament.

5. TERMCAT, Centre de Terminologia. *Societat de la informació. Noves tecnologies i Internet: diccionari terminològic*. 2a ed. rev. i ampl. Barcelona: TERMCAT, Centre de Terminologia, 2003.

6. Podeu trobar més informació sobre les sessions de normalització a l'article «La normalització de la terminologia del golf: un joc d'equilibris», publicat en el LLENGUA I ÚS núm. 29.

7. TERMCAT, Centre de Terminologia. *Diccionari de geografia física*. Barcelona: TERMCAT, Centre de Terminologia, 2003.

El tancament del treball

Enllestit el cos del diccionari, el terminòleg redactarà una introducció que permeti un fàcil maneig de l'obra i n'expliqui l'abast i els criteris seguits a l'hora de triar les diferents informacions que l'integren. És important que algun dels especialistes (l'especialista generalista o el coordinador conceptual) llegeixi aquesta introducció i s'asseguri que no hi manca cap dels criteris que expliquen la selecció d'informacions que s'ha dut a terme i que, si no es coneixen, poden generar estranyesa entre els usuaris especialitzats.

Per exemple, en el *Diccionari d'arqueologia*⁸ els autors expliciten el criteri pel qual el lector, per més que el busqui, no hi trobarà un terme com *piràmide*:

«Un segon punt que també ens va obligar a reflexionar va ser el de l'àmbit geogràfic que donàvem al nostre diccionari. Havia de ser un diccionari d'abast mundial? Havia de recollir, per exemple, els noms de les dinasties xineses o de les cultures prehistòriques de l'Àfrica?

»La solució la vam trobar després de llargues reflexions. Atès que la gran majoria dels articles d'arqueologia escrits en català tracten sobre jaciments de la nostra àrea lingüística, els referents culturals dels quals es troben fonamentalment a Europa, vam decidir delimitar l'àmbit geogràfic a aquest continent i deixar de banda termes relacionats amb l'arqueologia de la resta del món. Cal dir a més que, si haguéssim volgut abastar tot el món, el nombre de termes s'hauria incrementat enormement i sens dubte hauria endarrerit un procés d'elaboració ja prou llarg.»

En el tancament d'una obra cal fer una recapitulació acurada de totes les persones i institucions que hi han intervingut d'una manera més o menys significativa i vetllar perquè tothom hi figuri citat explícitament, tant per agraïment cap a la seva feina com pel prestigi que en l'àmbit especialitzat aquesta col·laboració atorgarà a l'obra. Amb aquest doble valor, és freqüent encomanar a un representant institucional o dels especialistes l'elaboració d'un pròleg que reflecteixi l'interès del diccionari.

En aquest punt, finalitzada l'elaboració de l'obra i la seva edició, la feina de l'especialista no ha acabat ni de bon tros. De fet, el paper dels especialistes en la difusió d'un diccionari terminològic és fonamental. Així, el valor d'un diccionari mèdic recomanat en el butlletí mensual del Col·legi de Metges és infinitament més gran per als especialistes que no el que li podria conferir la difusió per un mitjà d'informació no especialitzat.

Igualment, és important fer una presentació de l'obra en un escenari vinculat al món dels especialistes implicats i, si és possible, aprofitant el marc d'un esdeveniment especialitzat, cosa que facilitarà l'assistència dels destinataris del recull terminològic. Per exemple, la presentació del *Diccionari de veterinària*⁹ a la facultat de Bellaterra o la de la *Terminologia de fires i congressos*¹⁰ en el congrés anual

Difusió del treball

8. GARCIA PETIT, L. [et al.]. *Diccionari d'arqueologia*. Barcelona: TERMCAT, Centre de Terminologia, 2002.

9. TERMCAT, Centre de Terminologia. *Diccionari de veterinària i ramaderia*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana: TERMCAT, Centre de Terminologia, 2002.

10. TERMCAT, Centre de Terminologia. *Terminologia de fires i congressos*. Barcelona: TERMCAT, Centre de Terminologia, 2003.

d'organitzacions firals de Catalunya. En un acte d'aquest tipus resulta també molt valuosa la participació de representants d'institucions especialitzades, que poden intervenir per valorar l'aportació que suposa l'obra en la bibliografia especialitzada i, si escau, destacar-ne aspectes conceptuals d'interès, com ara la selecció de nomenclatura o algunes decisions denominatives concretes.

Però l'aportació experta dels especialistes a un diccionari terminològic es pot estendre més enllà de la publicació de l'obra. Els comentaris que els usuaris especialitzats puguin fer arribar als terminòlegs, a banda de contribuir a la millora o l'actualització permanent de l'obra, seran el millor baròmetre de la utilitat real d'un diccionari.

Al llarg d'aquest article us hem volgut mostrar per què el treball terminològic tal com s'entén actualment exigeix la formació d'equips de treball mixtos de terminòlegs i especialistes, en què cadascú porti els coneixements i l'experiència complementaris per dur a terme obres terminològiques amb uns bons estàndards de qualitat.

